

MAGYAR KURIR

Indult Beishől, Kelden, December 27-ik napján, 1813-dik esztendőben.

Német Birodalom.

A' Bavariai Koronaörökös, az oda való felkelt nép' vezére, Dec. 17-dikén által-tette *Satzburgból* a' maga fő hadi szállását *Monachiumba*, a' honnét egy Proklamá-tziót intézett a' sereghez, melyben fontos kifejezések fordulnak elő: —

„Bavariai emberek és ifiak! Azokhoz szülök közületek, a' kik a' 18 és 60 esztendők között való idejűek vagytok, és a' közönséges felkeléshez tartoztok; a' kik a' mi tisztelt Királyunktól fegyverfogásra hí-vattatván, örvendezve és sietve követitek őtet, a' ki jónál egyebet nem akar. Ő Fel-sége az én igen szeretett Királyom és Atyám veám bizta a' fő vezérséget; ez által maga-mat megüsztteltetettnek lenni érzem, de szerentsének tsak akkor fogom tartani ma-gamat, midőn a' tsatározó mezon azt az in-dulátot kimutathatom, melly szüntelenül buzog bennem. A' Bavariai nagy lelkű népnek minden rendjei nemes szívűséggel vetélkedtek annak dítsőséges és joltévó mó-don való kimutatásán, hogy az ő leg na-gyobb kívánságok beteljesített. Háború az ellen, a' ki még barátinak nevezte, mi-kor már ellenségnek bizonyította; magát —

„Jól b eleibe menni az ellenségnek; mint sem megvárni, hogy ő jőjön hoz-zánk; hasznosabb önnön fennúllhatásunkért áldozatokat tenni, hogy sem önnön elnyo-mtatásunkért magunkat elpusztítatni en-gedni. A' volna kívánságom, hogy az 1794-dik esztendőtől fogva született férfaink

közül még többen állanak az önként vál-lalkozott Vadászok, kiváltképen pedig a' tartományi (provinciális) Huszárok közzé. Az olyanok azonközben, a' kik egy ilyen háborúban tsak úgy szeretnének önként fegyvert fogni, ha a' mostani rangjokkal és méltóságokkal megégyező tisztségekre léphetnének, pedig a' mi gyakran meg nem eshet: a' szent ügy eránt való nagy hajlandóságnak semmi bizonyosságát nem mutatják. Gondolja meg azt minden, hogy e' nem valamely holtig tartó ülrend-nek felvétele, hanem tsak az eddig fel-vett Rendnek (rangnak) a' hadakozás alatt való feresetetele, oly trézással, hogy azután arra az ember ismét vissza térjen. Leg veszedelmesebb dolog az önnön haszonke-resés (egoismus). —

„Bavarusokhoz szülök, a' kiknek sem-mi nem terhes a' Fejedelemért és Hazáért, melynek folytatában való bizonyossága a' His-tória egész a' jelen való időkig. Háláadás a' leg jobb Királynak, és az öszszeszo-vetkezett Hatalmasságok' nagy győzedelmek-nek. Hanem, hogy a' Frantzia járom is-mét nyakunkba ne vettethessék, ennek megakadályoztathatása, rajtunk áll kivált-képpen. Ha minden Bavariai Német em-ber, annak akár melly részében, és akár-melly törsokből született is, fegyvert fog a' közönséges ellenség ellen, tsupán tsak így lehetséges az elveszett szerentsének visszatérítettése. A' Frantzia birodalom' Császára minden erejét öszsze keresi, hogy miuket a' szolgaság, még gyalázatosabb

szolgaság' állapotjára vissza taszítbasson: tehát mi is vegyük egész erőnket elé, hogy magunkat megszabadíthassuk. A' világon való uralkodás vala az ő célja; ezen ő még most sem hagyott fel; ő közel vala ennek eléréséhez: 's még el is fogja azt érni, ha mi most tsendességben maradunk. Még tizenhárom esztendőknél előtte is lehetetlenségnek tartatott, hogy ő azzá lehessen, a' mivé lett vala: tehát ennyivel ingadozásnélkül valóbbak legyünk az ellentállásban. —

„Közönséges felkelt sereg' tagjai, az, hogy Bavarusok vagytok, kezességül szolgál nekem a' ti bátorságotokért. Az Isten, kinek büntetését soha el nem kerüli a' bűnhődő szemtelen bátorság, segítségünkre leszen nekünk; iparkodjunk méltókká tenni arra magunkat. — Költ *Saltzburgban*, Dec. 16-dikán; az én fő hadi szállásomnak *Monachiumba* lett általtétetetését megelőzőtt napon. —“

„Lajos, Koronaprincz.

Freiburgból Dec. 19-dikén írták, hogy az Austriai és Bavariai armádáknak egy része ezen napon ment ott által a' Gr. *Wrede* vezérlése alatt, *Basilea* felé folytatván útját. Ő Felsege az Austriai Császár, Feldmarschal Hertzeg *Schwarzenberg*től és sok más fő tisztektől kísértetvén kilovaglott a' városból ezen szép seregek eleibe; 's maga előtt marschiroztatta-el azóknak soraikat.

Későbbi tudósítások szerint Dec. 20-dikán oda hagyta Hertzeg *Schwarzenberg* a' maga fő hadi szállását *Freiburg* városát, 's *Mülheimon* által *Lorrach* felé ment-el azzal.

Gordon Úr, az Austriai Császár ő Felsege hadi szállásán lévő Anglus Kövel' testvére, Dec. 20-dikán *Freiburgba* érkezvén, igen nevezetes hírekét hozott oda *Hollandiából*: *Hágából* Dec. 13-dikán jött-el; midőn olyan tudósítások érkeztek volt oda, hogy a' Frantziák már *Willemstätt*, *Klundert*, *Getruidentberg*, és *Ste-*

enbergen várakat is oda hagyván, *Helvoetslysból*, a' hol már ekkor Anglusok állottak, hasonlóképpen Anglus-seregek közelítettek a' nevezett váraknak elfoglalásukra. *Breda* is fel adta magát Capitulatioval Gen. *Benkendorfnak*, a' ki csak 3 vagy 4 száz Kozákokkal jelent-meg a' város mellett. Az után *Herzogenbusch* felé fordult Gen. *Benkendorf* a' vezérlése alatt lévő 6000 emberekből álló sereggel. A' *Mósa*-vizén nagy számú ágyús tsajkák tartják szemmel a' *Gorcumi* erősségből lévő Frantzia őrző sereget, a' melly valami 4000 emberekből áll, hogy valami próbát ne tehessen a' szövetséges seregek ellen. Ezek egy levelét fogták-el az Antwerpiai Komendánsnak, a' ki úgy ír ebben a' *Gorcumi* Komendánsához, hogy ott, t. i. Antwerpiban oltalmazó készültek' dolgában nagy fogyatkozás légyen; azután megbíjja a' *Gorcumi* Komendáns, hogy ha talám magát innét vissza vonni kéntelennek látja lenni, melly eránt kételkedni nem is lehet, vegye ez is útját oda Antwerpiba. —

„Mikor *Gordon* Úr *Utrecheten* keresztül jött, éppen útban találta a' *Bülow* vezérlése alatt lévő Pruszsus armádanak egy tsapatját, a' melly *Bommel* szigete felé ment. *Schouwen*, *Duiweiland*, *Over-Flacken*, és *Tholen* szigeteiken már Orániai zászlók lobognak. *Zierik-Zit* a' *Skaldis* torkában álló Anglus hajós sereghoz tartozó tengeri katonák foglalták-el. —

„Anglus Generális *Graham* (a' ki Lord *Wellington* alatt sok ideig Spanyol Országban vitézkedvén, 's végtére *St. Sebastian* várát diadalmas ostromlás után elfoglalván, onnét Angliába vissza hivattatott 's az Orániai Hertzeget 7000 emberekkal a' Hollandiai partokra által kísérte és oda kiszállította), mostanában 5000 emberekkal sietett, mint gondolták, Antwerpia ellen. Ugyantsak Angliából 2000 emberek, minnyájan a' testőrző Regimentekből valók, *Scheweningenhez* szállottak - ki, hogy azon

várakat elfoglalják, mellyeket a' Frantzia seregek óaként odahagytak. Azt az egész Anglus sereget, melly most előre Hollandiába rendeltetett, s oda már rész szerint Gen. Grahámmal kivállott, rész szerint minden nap várattatott, 10 vagy 12 ezer emberekre számilják. —

„Az *Amsterdami* Magisztrátus, mint egyebekben úgy abban is hűséges akar maradni régi őseinek rendtartásaihoz, hogy a' *Vasárnapnak* megtartatását szorosan megparantsókta:

Amsterdamból e'képpen írtak Dec. 2-dikán: — „Lerajzolhatatlan volt az ide való népek örvendezése, mikor az első Orosz gyalogságot ide bėjönni szemlélte. — Mindenek fegyverhez kaptak. Nem telik benne 3 hét, hogy 25,000 emberek állanak ki innét, a' kik Anglus seregektől s a' *Benkendorf* és *Bülow* seregeiktől segítettven fogják folytatni a' hadi munkát. A' Texeli hajóssereg ugyan még nem hánytá el a' Frantzia zászlókat, s még a' Helderi erősségekbe közelebről is seregeket tett-ki Admirális *Verhuel*, hogy ezen erősségeket védelmezzék: hanem minthogy ez a' hajóssereg innét az Anglusok nagy tengeri ereje miatt egy felé is el nem távozhat, a' fegyveres nép pedig a' hajókról szüntelenül szokik által a' Hollandiai tartományoknak vidékeire, tehát természet szerint nem soká engedni kéntelenítetik *Verhuel* is a' kényszerítő környülállásoknak, s magát által adja a' Hollandiai Országloszéknek. — Anglia 40,000 embereknek kívántató fegyvert, és annyi minden fele készületet küld Hollandiának, a' mennyi 30 ezer embereknek tökéletes kiállítatásokra kívántatik.

A' *Bergi* Nagy Hertzegségnek elfoglalására rendeltetett 30 ezer emberek eddig megérkeztek oda, minthogy a' tudósításoknak onnét való megindulásokkor már Münsternél jártak. — Ezen 30,000 emberek a' Gen. *Báró Winzingerode* ve-

zérése alatt külfettettek ezen Nagy Hertzegségnek elfoglalására. — Brédát Gen. *Stael* foglalta el reá rohanás által, a' hol 1300 Frantziák fogattattak el. — Egyszóval, a' szövetséges armádák minden felől siető lépéseket tesznek Brabantzianak is elfoglalására.

Ezek a' kedvező tudósítások mind Frankfurt felől érkeztek. A' mi még az északibb vidékeket illoit, innét azt erősítették tsakugyan a' Frankfurti levelek, hogy a' Svécziái Koronaörökös a' Balticumi tenger mellett Kie l városába már be ment volna, és hogy Gen. *Walmoden* a' Rendsburgi erősség mellett a' *Sohleswig* határnál áll.

Helvétzia.

A' Dec. 11-dikén indúlt Frankfurti levelek szerint az ide küldetett Helvétus Követek azőszszeszövetkezett Hatalmasságoknak hadi szállásokra szándékoztak innen útjokat venni. Gróf *Hardenberg*nel Dec. 8-dikán voltak audientzián, de a' Pruszszus Királynál bizonyos előfordúlt történetek miatt még nem lehetett audientziájok. Zürichiben olyan vélekedés volt ezen Követekről, hogy nem soká vissza fognak érkezni hazájokba. Felső Alszatiából nagy sietséggel hordották az emberek a' magok feltöbb javaikat a' Helvétziai szomszéd Kantonokba által.

Brémában feles számú Helvétus katonák estek vala hadi fogságra az Oroszokhoz, a' kik passust kapván, megérkezni kezdetek hazájokba.

A' Párisi Monitör hivatal szerint való módon említi, hogy azok a' Helvétziai két követek, t. i. *Ruttimann* a' Luczernai Landammann, és *Wieland* a' Basileai Polgármester, a' kik a' mostani környülállásokra nézve a' Helvétziai Diétától oda küldetettek, Dec. 12-dikén mise előtt *Napoleon* Császár eleibe botsáttatván, a' *Landammann* levelét általadták.

A' *Luczernai* Kantonbéli Országlószék két végzéseket hirdettetett ki mostanság, mellyek között egyik által a' jelen való időbeli környűállásokra nézve minden vigadozások megtiltatnak — a' másikban pedig ilyen kifejezések fordulnak elő: — „Hogy az Isteni könyörületességtől az egész emberiségnek a' hábarp' véghetetlen inségtől egy hamar való békesség által lejendő megszabadítását, könyörgéseinkel megnyerhessük; hogy a' Mindenhatónak hatalmát és jóságát, mellyel az istent gondviselés réánk mind ez ideig ily különösen vigyázott, dicsőítsük, és ezen kegyelmes oltalmazást az egetől magunknak továbbra is kérjük; a' mi, Nagy Tanácsunknak kívánógár, és anyaszentegyházunknak 's papi biztosságunknak ajánlására meghatároznak, hogy az említett tzeállal megegyezőleg Kantonunknak minden templomaiban három napi közönséges imátságok tartassanak, 's ezen napok között mindenik egyegy alkalmatosság szerint való prédikációval, délelőtti és délutáni isteni tisztelettel, 's a' Szentségnek kitétetetésével innepeltesek meg.“

Spanyol Ország.

Az Országlószék, melly az eddig volt veszedelmes idők alatt *Kadixban* folytatta a' VII-dik Ferdinandus nevében a' kormányozást, már vissza ment *Madridba*.

Azt olvassuk az Anglus levelekben, hogy a' Frantzia újságok már régen legkisebbet sem emlékeztek ezen Spanyol Princzről, 's csak azon Spanyoloktól, a' kik eddig mellette szolgálót tettek, de már egy időtől fogva nintsenek mellette, lehetett annyit megtudni felőle, hogy az-élt, hogy a' szerentse a' Frantzia Országlószéknek hátat fordított, igen figyelmetes kezdett lenni ez a' Princz is a' dolgoknak folyamatjokra, 's ugyantsak azolta is történt, hogy azok a' Spanyolok, a' kik ed-

dig szolgálót tettek mellette, mind elb-tsáttattak hazájokba, és tsupa Frantziát rendeltettek helyekbe a' Princz mellé.

A' Lord *Wellington* armádájától így írt egy Anglus tiszt Nov. 14-dikén: —

„A' mi armádánk Frantzia Országban fekszik, és bár mi különösnek tessék is lenni a' világ előtt, csak ugyan meg kell vallanunk, hogy itt olyan barátságosan viseltetnek hozzánk a' Frantziák, hogy a' Spanyolok sem viseltettek barátságosabban. Sok földes uraságok a' kik olyan előre való útast vettek a' magok Országlószékektől, hogy az ellenséges armádának közlítésekkor távozzanak el honnyaikból és jöjjenek a' belsőbb tartományokba, megmaradtak honnyaikba, és sok olyanok, a' kik az alacsonyabb nép közé tartozván, eleint erőszakkal az Ország' belsőbb részeire küldetettek vala, ismét vissza tértek honnyaik felé, és visszaérkeztek. Mégkülönösebb az, hogy a' *Nive* vizén túllévő vidékekről is (a' hova még ekkor nem mentek volt által a' szövetséges seregek) jönnek emberek által hozzánk 's nállunk keresnek oltalmat, és igen örvendenek, hogy a' nagy elnyomattatás, nevezetesen a' kegyetlen conscriptió alól megmenekedhetnek. A' Frantzia armádának Német országon történt megveretéseik tudva vannak előttök. Közönségesen remélik és ohajtják, hogy a' sok inségtől és szenvedéstől a' békesség által mennél előbb megszabadulhassanak.“

Az Anglus levelekben kijött az a' Capitulatio, a' melly szerint *Pamplona* várárt a' Spanyolok elfoglalták. Azt írja az ostromló sereg' vezére Spanyol Feldmarschal *Carlos d' Espana*, hogy ő éppen csak azokat a' feltételeket írta ezen Capitulatioiban a' Frantzia őrző sereg eleibe, mellyeket néki a' fő vezér Lord *Wellington* parantsolt. Ez a' Capitulatio itt következik, ugy, mint azt a' Frantzia Biztosok projektálták, a' Spanyol Biztosoknak fele-

leteikkel egyetemben, a' mellyek szerént megkészült; —

1) Tzik. Az őrző sereg a' városból hadi tisztelettel marschirozzon - ki, hogy Frantzia országba' vissza, a' hova a' Frantzia armádának szélső vgyázó tsoportjáig az őszszeszövetkezett armádának egy tsapat-jok által kísértessék - el. — *Felelet:* A' Frantzia armáda minden féle hadi tisztelettel marschirozzon - ki a' városból, fegyvereit, zászlóit, és sasait, a' sorompótól 300 ölyvi távolságra tegye - le, 's magát hadi fogságra adván marschirozzon a' *Pas-sages* kikötőhelyébe, 's ott hajóra ülven evezzen által Angliába.

2) Tzik. Az altisztek és köz emberek tartsák - meg tarisznyájokat és a' tisztek a' magok kardjokat és bagázsiaikat. — *Felelet:* Megengedtetik oly feltétel alatt, ha a' város és vár minden megkárosittatás nélkül adatnak által, 's a' töltés és minden munitziók egész jó állapotban fognak találtatni, és ha három napi eleség hátra hagyattatik. Ha a' vár alatt még minák találtatnának, ezekből a' puskapor az ostromló seregnek bémenetele előtt vételessék - ki. Az a' kívánsága is helybehagyatik a' Frantzia Biztosnak, hogy az őrző seregnek elkísértetésére rendeltetendő tiszti vgyázni fog, hogy a' Capitulatziónak pontjai az őrző sereghöz tartozó minden személyekre nézve pontosan telyesíttessék, de oly feltétel alatt, ha az őrző sereg magát a' Pamplónalakosi cránt az ostromoltatás alatt illendően viselte.

3) Tzik. Az Orvosok és egyéb tisztviselők, a' kik a' Frantzia armáduál találtnak, úgy tartassanak 's azokkal a' jókkal élhessenek, a' mint és a' mellyekkel az őrző sereg. — *Felelet:* Helybe hagyattatik; és Marquis *Wellington* a' szövetséges armádák' fő vezére kínálja - meg a' Frantzia armáda' fő vezérét, hogy ezek olyan Spanyolokért, kiváltképpen Navarrai születésűekért tseréltessenek - ki, a' kik mint foglyok Frantzia Országban tartatnak. —

4) Tz. Azok a' katonák, a' kiknek valamely taglyok elvágattatott, 's minden további szolgálatra alkalmatlanná tétetett katona személyek, térhessenek azonnal vissza Frantzia Országba, mibelyest az útazást kiálhatják. — *Felelet:* Ezek is legyenek hadi foglyok addig, míg kiteréltetnek, és a' képpen tartassanak, mint az őrző seregek egyéb része. —

5) Tz. Az ispotályokban hátramaradó betegekkel állapotjokhoz illő módon kell bánni; elégyéges számú orvosoknak és gondviselőknél kell mellettek maradni; 's azonnal hogy meggyógyúlnak, ezek is az ő gondviselésekre hátrahagyatott személyekkel egyetemben mehessenek utánna az őrző seregnek. — *Felelet:* Megengedtetik. —

6) Tz. A' szövetségesek' armádája, a' bagázsának és elgyengült katonaságnak szállittatásokra szükséges szekerekről, lovakról vagy öszvérekről, gondoskodni fog. — *Felelet:* Helybe hagyattatik annyiban, a' mennyiben mind ezek a' tartománytól kitelhetnek. —

7) Tz. A' seregeknek szállás és eleség adattassék a' szövetséges armádának költségén az útban. — *Felelet:* Helybehagyattatik. —

8) Tz. Minthogy az őrző sereghöz tartozó emberek a' sok szükségzenvedés miatt igen elgyengültek, tehát az útban olyan közel szállittassanak egymáshoz, mint csak megeshetik. — *Felelet:* Helybe hagyattatik. —

9) Tz. Mind azok a' nem katona Frantziák, a' kik most Pamplona városában találtatnak, úgy tartassanak, mint nem hadi foglyok, és Frantzia országba' vissza mehessenek. — *Felelet:* Jó leszen megkínálni a' Frantzia Országlózséket, hogy ezekért küldtessenek olyan Spanyolok, kiváltképpen Navarrai születésűek, vissza, a' kik Frantzia országban fogva tartatnak. —

10) Tz. A' 60 esztendőn felyül lévő

idejü embereknek, 's' a' katonák' feleségeiknek és gyermekeiknek, valamint szintén az őrző seregnél talaltató tisztviselőkné passust kell adni a' Ftantzia országba való visszatérhetésre. — *Felelet:* Ezt a' tzikelyt 'a Ciudad-Rodrigói Hertzég' (Marquis *Wellington*) eleibe terjeszteni 's' nékie különösen ajánlani szükséges leszen. —

1) Tz. A' Spanyol országban letelepedett Fr. familiák semélyekben se tulajdonaikban semmi sérelmet ne szenvedjenek, 's' kinyilatkoztatott gondolataikért sem ezek sem a' Spanyolok ne illetessenek semmi büntődással. — *Felelet:* Ezek a' személyek a' Spanyol Országlószék' oltalmazása alá tartozzanak. —

[A' többi-következik.]

Elegyes Jegyzések.

Magános tudósítások szerént, mellyek Dresdából jöttek, *Torgaut*, a' hol közelről még 51 polgárokat agyon lövetett a' Komendáns azért, hogy már tsak nem kétségbe esvén egy kaput Gen. *Taurentien* előtt ki akartak nyitni, Dec. 24-dikén elfoglalják a' szövetséges seregek. Az ennét kijövä őrző sereg elébb tisztuló napokat tart, 's' azután egyik Széziai várba vitetik hadi fogságra.

A' Petersburgi újság szerént az Orosz birodalom' 36. Eparchiáiban az 1811-dik esztendőnek lefolyta alatt, 634,997 férfú, 671,450. asszony személyek születek. Házasságra lépett 678,600 pár. Meghaltak 503,999 férfú, 432,369 asszony személyek. Az 1. esztendősktől fogva 5 esztendőskig 229,533-man, 60-tól fogva 65 esztendőskig 21,524-gyen, 100-tól 105-ig 467-ten, 100-tól 115-ig 150-nen haltak.

meg. A' 115. esztendőt 59, a' 120-szat 33, a' 125-töt 16, a' 130-tzat 8, a' 140-et 3, a' 145-töt 1 haladta felyül. A' Kathari-noslawi Eparchiában olyan halt meg egy, a' a' 200 esztendőt felyül haladta volt.

December 9-dikén ilyen Proklamatiót írték a' Szövetségesek a' *Holsátziai* lakosokhoz: —

„*Holsátziának* lakosai! Tsak már most, minekutánna a' ti Országlószétek az ösz-szeszövetkezett Hatalmasságoknak minden az eránt való javaslásaikat visszavetette volna, hogy Európának közönséges ügyére nézve vélek értsen égyet, lépik-bé az Északi Németországí armáda a' ti vidékeitekre. — „Az ezen Hatalmasságok között felállított szövetség *Svédziához* tsatolta *Norvégiát*: de a' melyért olyan pótolás határozottatott vala Dánia' számára, melly által a' ti *Politikai Lételetek* egészen bátorosáossá tétetődött volna. Hanem a' Dániai Országlószék semmire-réa nem állott. A' Holsátziai Hertzégseg tehát most elfogalltatik, hogy zálogúl szolgáljon az eránt, hogy *Norvégia Svédziának* által engedtetik. — *Holsátziának* lakosai! ne avatkoztatok a' Politika' dolgáiba! A' békességes indulatú polgárok oltalmaztatni fognak, a' nyughatatlanok megbüntettetnek. Az armáda legszorosabb fenytéket fog tartani. — „Egy előre való Kormánysszek állittatik fel nállatok, mellyek tagjaivá azok rendeltetnek, a' kik talentomaikra, magokviseletekre, és birtokaikra nézve legelébbvaló köztetek. A' belső igazgatás és a' ti javatokra való ügyelés ezekre bizattatik. Engedelmeskedjetek a' parantsolatoknak, mellyeket a' mostani környülállások szükségése tesznek.“

Dec. 22-ik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 186 5/6 f. tot Váltó-
tzedulában.

Ista Pántzél Dániel.